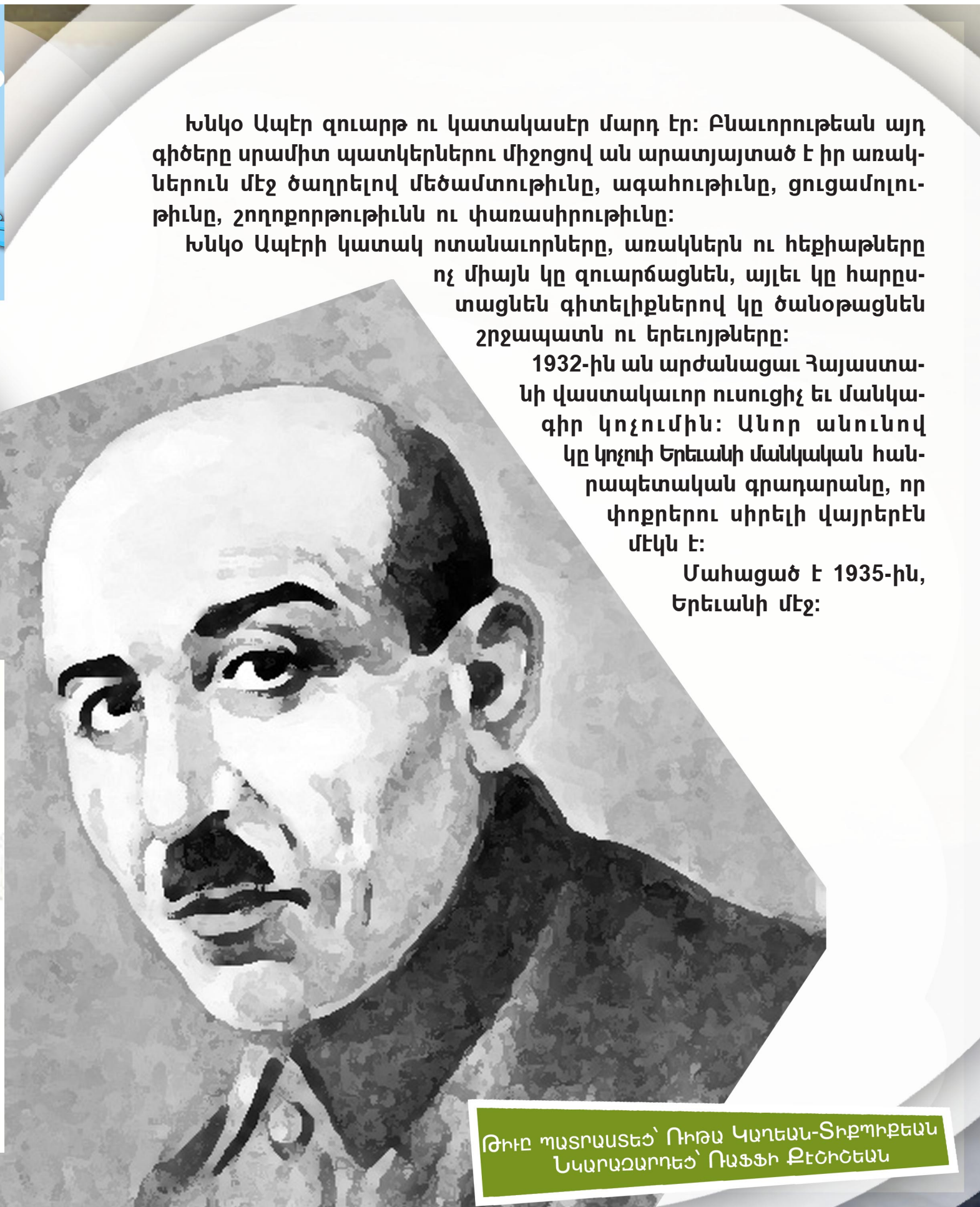
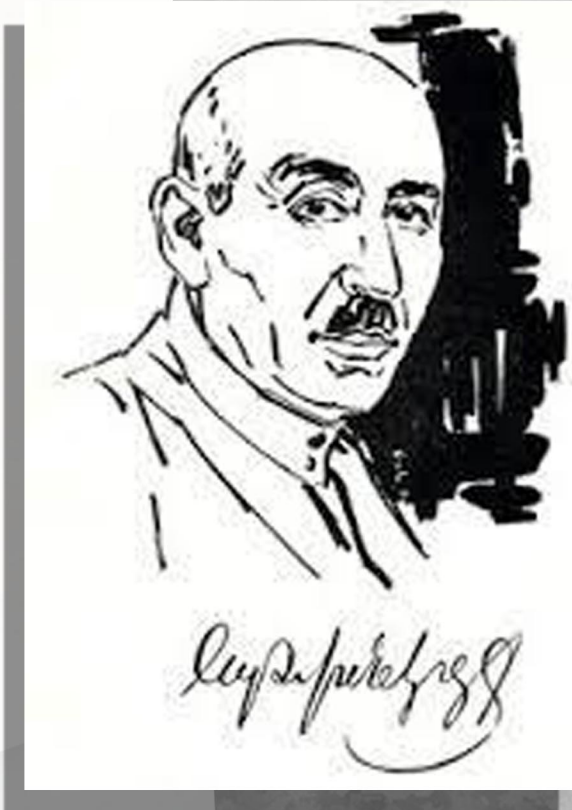

ԾԱՆՕ՞Թ ԷՔ ՀԱՅ ՄԱՆԿԱԳԻՐ ԽՆԿՕ ԱՊԵՐԻՆ

Աթաբեկ Խնկոյեան ծնած է 1870-ին Սպիտակի Ղարաբոյա (այժմ՝ Խնկոյեան) գիւղը: Նախնական ուսումը ստացած է ծննդավայրին մէջ, ապա Ալեքսանդրապոլի մէջ: 1918 թուականին էր, որ խումբ մը հայ գրողներ եւ մանկավարժներ Խնկոյեանը կնքեցին նոր ու մտերմիկ անունով՝ Խնկօ Ապեր:

1910-ին Թիֆլիս հաստատուելով, ան երկար տարիներ զբաղած է մանկավարժութեամբ եւ դպրոցական դասագիրքերու պատրաստութեամբ:

Խնկօ Ապեր զուարթ ու կատակասեր մարդ էր: Բնատրուրեան այդ գիծերը սրամիտ պատկերներու միջոցով ան արատյայտած է իր առակներուն մէջ ծաղրելով մեծամտութիւնը, ագահութիւնը, ցուցամոլութիւնը, շողոքորթութիւնն ու փառասիրութիւնը:

Խնկօ Ապերի կատակ ոտանաւորները, առակներն ու հեքիաթները ոչ միայն կը զուարճացնեն, այլեւ կը հարըստացնեն գիտելիքներով կը ծանօթացնեն շրջապատն ու երեւոյթները:

1932-ին ան արժանացաւ Հայաստանի վաստակաւոր ուսուցիչ եւ մանկագիր կոչումին: Անոր անունով կը կոչուի Երեւանի մանկական հանրապետական գրադարանը, որ փոքրերու սիրելի վայրերէն մէկն է:

Մահացած է 1935-ին, Երեւանի մէջ:

ԹԻՒՔ ՊԱՏՐԱՍՏԵՎ՝ ՈՒՐԱՆ ԿԱՐԵԱՆ-ՏԻՐՊՈՒՔԵԱՆ
ՆԿԱՐԱԶԱՐՈՒՄԵՎ՝ ՈՒՅՅԻ ՔԵՇԻՇԵԱՆ

**ՁԱԳՈՒԿՆԵՐՍ ԿԸ ԳՐԵՆ
ԵՒ ԿԸ ԳԾԵՆ**

Լիսի Վիգի
Էքմանեան
Բ. կարգ
Ազգ. Միացեալ Վարժարան (Հալէպ)

Յովիկ Խաչերեան
Գ. կարգ
Ազգ. Միացեալ Վարժարան (Հալէպ)

Ալինա Գրիգորեան
Դ. կարգ
Ազգ. Միացեալ Վարժարան (Հալէպ)

Սիրելի՛ Կաղանդ Պապա,
Ես շատ կը սիրեմ քեզ եւ անհամբեր կը սպասեմ քեզի: Շուտ եկուր եւ մեզ ուրախացուր: Եկուր եւ մեր տուները լուսաւորէ՛: Եկուր եւ մեր սրտերը ուրախացո՛ւր: Աշխարհիս խաղաղութիւն բե՛ր, Հիւանդներուն առողջութիւն, Չինուորներուն ուժ եւ կորով:

Սիրով՝
Գեորգ Գալլօլլեան
Ե. կարգ
Ազգ. Միացեալ Վարժարան (Հալէպ)

Բարե՛ւ Կաղանդ Պապա, ես Ալիք Թիւթիւնճեան եմ, 8 տարեկան եմ, երրորդ դասարան:
Ազգ. Միացեալ Վարժարան կը յաճախեմ: Կաղանդ Պապա, իմ խնդրանքս այն է որ հայրենիքս՝ Հայաստան երթամ, եւ հոն ապրիմ ուրախ մանկութիւն, ապահով կեանք վայելեմ:

Կը փափաքիմ որ բոլոր հայերը Հայաստան համախմբուին: Քեզ շատ կը սիրեմ եւ կարօտով քեզի կը սպասեմ:

Ալիք Թիւթիւնճեան
Գ. կարգ
Ազգ. Միացեալ Վարժարան (Հալէպ)

Բարե՛ւ Կաղանդ Պապուկ,
Ես Վարուժան Համբարձումեան եմ: Հինգերորդ կարգի աշակերտ եմ, Ազգ. Միացեալ Վարժարան կը յաճախեմ:

Մեծ ու փոքր քեզի կը սպասեն մեծ ակնկալութիւններով եւ բազում պահանջներով: Դուն վերջապէս բարի ու արդարամիտ ես, նուէր կու տաս բարիներուն, աղուոր ծեծ մը չարերուն: Գիտեմ, որ արդար եւ օրինակելի պապուկ մըն ես, կը յիշես աղքատներն ու հիւանդները, հարուստներէն եւ առողջներէն առաջ: Ուրախութիւն կը պարգեւես իրենց սրտերուն:

Յուսամ, գալ տարի պատերազմը դադրի, խաղաղ եւ գեղեցիկ երկիր մը ըլլայ ծննդավայրս: Նոյնիսկ առանց նուէրի գեթ մարդոց այցելելու մի՛ ուշանար, Կաղանդ Պապա: Ընտրեալուր Նոր Տարի եւ Սուրբ Ծնունդ

Վարուժան
Համբարձումեան
Ե. կարգ
Ազգ. Միացեալ
Վարժարան (Հալէպ)

ԿԱՊՈՅՏ-ԿԱՊՈՅՏ ԱՇԽԱՐՀԻ ՈՂՆԻՆ

Ոզնի՞ն: Ոզնին բարի է, ինչպես... ինչպես: Ոզնին եւ իր փուշերն ալ, իսկական փուշեր չեն:

Գիտե՞ք, այդ փուշերն ալ իրենց պատմութիւնը ունին, իրենց հեքիաթը:

- Երբ ոզնին աշխարհ եկաւ, աշխարհը արդէն բաժնուած էր. երեք մասը ծով էր, մէկ մասը՝ ցամաք, միայն երկինքը ընդհանուր էր: Ոզնին ճիշդ այդ երկինքէն վար իջաւ:

Երկինքը այն ժամանակ կապոյտ-կապոյտ էր ինչպես... ինչպես երկինքը, ծովը կապոյտ-կապոյտ էր, ինչպես ծովը, լեռները կապոյտ-կապոյտ էին, ինչպես լեռները եւ այդ կապոյտ-կապոյտ աշխարհին մէջ ամէն ինչ կը փայլէր արեւու գոյներով: Աշխարհը այդ գոյներու մէջ այնքան գեղեցիկ էր, որ ոզնին պահ մը շփոթեցաւ, չէր գիտեր ուր իջնէ, ծովո՞ւ, լեռներո՞ւ, անտառներո՞ւ վրայ, թէ՛ մնայ երկինքի մէջ:

Եւ ոզնին իջաւ այնտեղ, ուր լեռներ, ծովակներ, այգեստաններուն մէջ ծառեր, կանաչ, կարմիր, դեղին պտուղներով: Իջաւ նայեցաւ շուրջը: Աչքերը կը փնտռէին: Ծառին վրայ բան մը շարժեցաւ, սողաց: Ոզնին նայեցաւ իր խաղաղ աչքերով, սիրտը բացաւ որ սողացողին համար երգէ, որպէսզի սողացողը տեսնէ կապոյտ աշխարհի հմայքը, լսէ անոր երգը... Բայց սողացողը սողաց, թոյն թքեց ու ֆշշաց. «Այս ծառը իմս է...»:

Ոզնին սուր ցաւ զգաց սրտին մէջ: Սիրտը կծկուեցաւ եւ փուշ մը ցցուեցաւ եւ մնաց վրան:

Ոզնին տակաւին չէր գիտեր ինչ է փուշը, ան շարունակեց վազել այգեստաններուն մէջ՝ ուրիշները փնտռելով, որպէսզի անոնց համար իր սիրտը բանայ եւ երգէ անոնց կապոյտ աշխարհի հմայքի մասին:

Հանդիպեցաւ արարածի

մը, որ կատուի նման էր: Երեւի այդ ինքը կատուն էր: Այո՛, կատուն՝ փափուկ, նեղ ու դաւադիր, նստած էր բարձր բարին վրայ:

Ոզնին ըսաւ. «Օ՛, կապոյտ-կապոյտ աշխարհի կապուտակ հրաշք...»: Եւ բացաւ սիրտը, որպէսզի կատուն աշխարհը եւ զինքը տեսնէ ոզնիի սրտին միջոցով, լսէ եւ զգայ սրտով... Բայց կատուն մագիլներով կանչեց ու ֆշշաց. «Այս բարը իմս է...»:

Ոզնին նորէն սուր ցաւ զգաց սրտին մէջ, սիրտը կծկուեցաւ, եւ փուշ մը եւս ցցուեցաւ, մնաց:

Յետոյ... Այսպէս ոզնին ծածկուեցաւ փուշերով: Ան չէր կրնար իր սիրտը բանալ եւ ըսել, թէ կը սիրէր այդ կապոյտ աշխարհը, եւ ինչ որ աշխարհի մէջ էր:

Որովհետեւ ամէն անգամ երբ կ'ուզէր իր սիրտը բանալ սիրտը կը ցաւէր, եւ ցաւով կը յիշէր, թէ աշխարհի մէջ ամէն բան բաժնուած է, եւ ամէն բան ունի իր սողունը, իր կատուն...:

Իսկ սողացողները եւ կատուները... երբ իրենց ներկայութեան ոզնիի մասին կը խօսուէր, անոնք կ'ըսէին. «Ոզնին փուշ է, ամէն ինչով փուշ: Բռնելու հնար չկայ, որ բռնես ու տեսնես, սիրտը՝ սի՛րտ է, թէ՛ փո՛ւշ»:

Բայց դուք անոնց մի հաւատաք: Ոզնին բարի է ինչպէս... ինչպէս ոզնին, եւ փուշերն ալ բարութեան փուշեր են:

Միայն ափսոս, որ ան այժմ կ'երգէ միայն իր երազներուն մէջ:

ՄՏԱՄԱՐՉԱՆՔ

1.- Աղջիկ մը կ'ապրեր շենքի մը 12-րդ յարկը: Ամեն անգամ, որ տուն պիտի ելլեր, վերելակ կը նստեր եւ կը կոխեր վեցերորդ կոճակը, իսկ մնացեալ վեց յարկերը քալելով կը բարձրանար: Ինչո՞ւ:

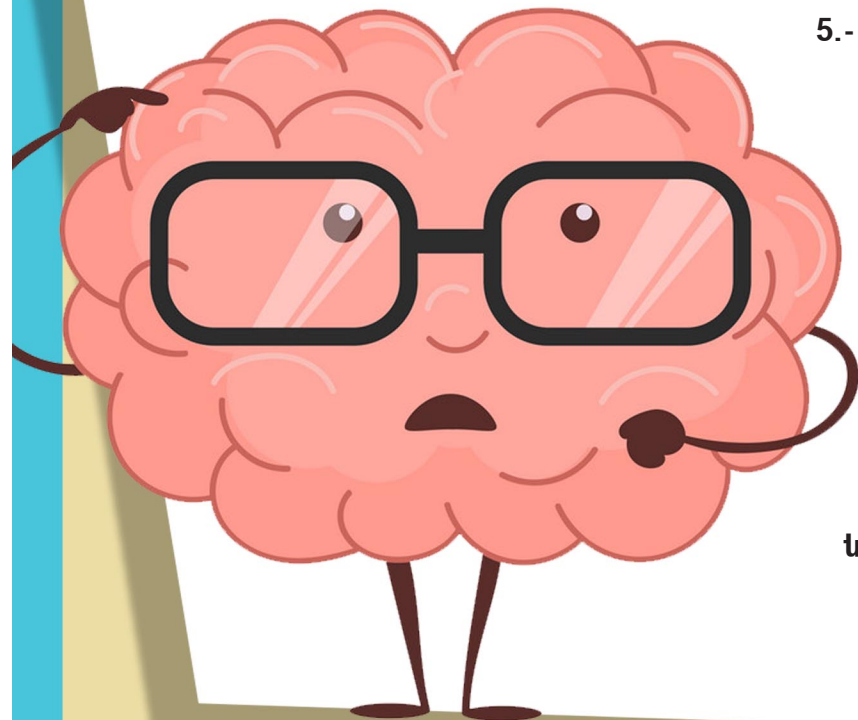
2.- Երբ տիկին մը խոհանոցին մէջ կ'աշխատեր, աղամանդէ մատանին սուրճին մէջ ինկաւ, բայց երբէք չթրջուեցաւ: Ինչո՞ւ:

3.- Որո՞նք են այն երկու բաները, որոնք չենք կրնար ուտել նախաճաշի ատեն:

4.- Ուսուցիչը արեւի ակնոց կը գործածէ դասարանին մէջ: Ինչո՞ւ:

5.- Ձուկերը անխօս են: Ինչո՞ւ:

1.- Ստուգիչը արեւի ակնոց կը գործածէ դասարանին մէջ: Ինչո՞ւ:
 2.- Որո՞նք են այն երկու բաները, որոնք չենք կրնար ուտել նախաճաշի ատեն:
 3.- Ձուկերը անխօս են: Ինչո՞ւ:
 4.- Ուսուցիչը արեւի ակնոց կը գործածէ դասարանին մէջ: Ինչո՞ւ:
 5.- Աղջիկ մը կ'ապրեր շենքի մը 12-րդ յարկը: Ամեն անգամ, որ տուն պիտի ելլեր, վերելակ կը նստեր եւ կը կոխեր վեցերորդ կոճակը, իսկ մնացեալ վեց յարկերը քալելով կը բարձրանար: Ինչո՞ւ:

ԼՈՒՄԻՆ ԵՒ ՊՄԻՍՆԵՐ

Ճիշդ այնպէս ինչպէս որ երկիր մոլորակը արեւին շուրջ կը դառնայ, մեր արբանեակը՝ լուսինը, երկրին շուրջ կը դառնայ: Լուսինին այս շրջան ընելը բնական ժամացոյցի տեղ կը ծառայէ եւ մեզի ամիսները ցոյց կու տայ:

Քանի որ լուսինը արեւէն ստացած լոյսն է միայն որ կը ցոլացնէ, գայն կը տեսնենք զանազան «չափ»երով: Լուսինին փայլող մասին չափը կը փոխուի ըստ արեւին դիմաց անոր ունեցած դիրքին, որ տեսապէս կը փոխուի: Այս փոփոխութիւններուն վրայ հիմնուած կ'ըսեն թէ լուսինը ո՞ր շրջանին մէջ է: Առաջին շրջանին սկիզբը լուսինը գրեթէ անտեսանելի է, կամ՝ հազիւ բարակ, լուսաւոր կոր գիծ մը կ'երեւի: Այս մահիկը աստիճանաբար կը մեծնայ եւ կը վերածուի կիսալուսինի, եւ ապա՝ լիալուսինի: Ապա, մինչ վերջին շրջանը կը մօտենայ, լուսաւոր մասը դարձեալ կը փոքրանայ ու կ'անհետանայ: Նոր լուսինէն մինչեւ յաջորդ նոր լուսինը երկարող ժամանակը կը կոչուի լուսնային ամիս: Լուսնային ամիսը կը տեւէ 29 եւ կէս օր: Մէկ շաբաթը՝ եօթը օր, որ մօտաւորապէս լուսինին շրջանին քառորդն է:

Լուսինը եղած է մեր առաջին օրացոյցը: Մարդիկ նկատած են որ տասներկու լման լուսիններ, կամ 360 օրեր պէտք է անցնին, որ բոլոր եղանակները ունենան եւ մէկ տարին ամբողջանայ:

